

Teksto suvokimas, rašyba, skyryba, kalbos kultūra

1. Teksto suvokimo užduoties atsakymai:

(Pateikti atsakymai gali būti suformuluoti ir kitais žodžiais. Svarbu, kad būtų pasakyta ta pati mintis)

1. K. Donelaičio „Metai“ – epinė poema; A. Baranausko „Anykščių šilelis“ – lyrinė poema.
2. Sudaro foną būrų gyvenimui, taip pat – didaktinį, estetinį, kompozicinį ir kt.
3. *Alegorija – abstrakčios sąvokos reiškimas konkrečiu vaizdu, netiesioginės reikšmės pasakojimas.* Pasakėčios.
4. Šilo nubudimo epizodas pradedamas tylos, o baigiamas balsų choro vaizdu (aprašymu).
5. K. Donelaitis – objektyvų, A. Baranauskas – subjektyvų.
6. K. Donelaičio gamtovaizdyje, kaip ir grafikoje, nėra spalvų (yra tik dvi spalvos – balta ir juoda).
7. Romantizmui. Aukštinama, poetizuojama Lietuvos praeitis, gamta, būdingas romantinių jausmų polėkis.
8. Meniniu.
9. Meninio ir buitinio (šnekamosios kalbos).
10. „elegiškai prisimena“; „melancholiškai žvelgia“; „pereina į buitinį ir net humoristinį toną“; „su geranoriška šypsena“.
11. Rašytojų asmenybės bei talentai, istorinis laikas, skirtinga visuomeninė bei literatūrinė aplinka.
12. Mokslinio. Teksto autorė – literatūrologė. Jame daug literatūros mokslo terminų, kalba dalykiška, sakiniai tiesioginiai.

2. Įrašykite praleistas raides.

Perspėk tą ištįsėlį, kad greičiau pasiimtų savo sutrešusį kledarą iš mūsų kiemo. Pergąsdinti galvijai blaškosi po pievą, tąsosi į visas puses, gręžiojasi į šeiminkus. Už netesības gresia didžiulės baudos. Iš mūsų ir švelnus vandens čiurlenimo nakties tamsoje atrodė, kad čia turėtų būti brasta, tačiau liūti į tamsoje sukuriuojantį vandenį **vis vien** buvo baugu. Pagyrė šauniąsias merginas už rūpinimąsi kaimyne senute. Močiutė pasisiūlė išmokysianti vašeliu nerti. Išgirdus tokius gąsdinančius žodžius kėsnis ėmė strigti gerklėje, tarsi ji būtų perdžiūvusi. Akmenimis grįstoje aikštėje stovėjo nuogaustaujantys žmonės. Ten susimąstęs tamsus Nevėžis kaip juosta juosia žaliąsias pievas. Gudriajai katei pasisekė slyste praslysti į virtuvę ir palįsti po stalą. Neįspėta mūsų ilgai nedavė ramybės vyriausiajai seseriai. Arvydas įsiryžęs tempė dviratį vežimą per ištįsusią dirvą. Vėl sudūgia, suvilnija minia, po to pamažu prasisklaido ir nutupia visus Nemuno salos pakraščius. Tu neišsigąsk ir grįžk namo. Prie senųjų miestelio kapinių stovėjo sulysusi, išbalusi moteris. Laužą jau baigia užgesinti lietus. Greitai mes švėsime Šv. Velykas. Nenustebkite ir nenusigąskite – čia gyvena tik gerai jus pažįstantys. Skęstantysis gali ir už šiaudo tvertis. Kastytis įsitikinęs, kad jų bendrovei bankroto pavojus negresia. Drąsesnieji, išsirengę plikai, tysojo ant vejelių po pačiais sanatorijos langais, įgriso čia poilsiaujantiems žmonėms. Trūnijantys rastgaliai buvo suversti ant didžiulės sąslavų krūvos. Didžiulis laukas paskęsta rūke. Stumtelėtas prie tešmens, veršelis puolė godžiai žįsti.

3. Kur reikia, padėkite skyrybos ženklus.

1. Visai čia pat ošia miškas, didelis ir niūrus, kuriame, be eglių, turbūt joks kitas medis neauga... 2. Vėjas **vis tiek** būtų sugrūdęs žodžius atgal į pravertas burnas ar plėšęs nuo lūpų kaip laikraščių skiautes ir darkęs po laukus ir purvynus. 3. Buvo gili naktis, gal pats vidurnaktis, – pirmąsyk ji nebesuvokė laiko. 4. Ant vieno stulpo buvo užmautas skardinis kibiras, toks senas ir nebetinkamas, jog niekam, matyt, neatėjo į galvą net išmesti jį į šiukšlyną. 5. kažkas stovėjo visai čia pat, tik už stiklo, ir klausėsi, o jai širdis nustojo plakusi ir kraujas veržė smilkinius, ji bijojo net sualsuoti. 6. Tartum ta žolėm apžėlusi kapo žemė ims ir paklaus: o kodėl motina neatėjo? 7. Kazimieras vieną dieną gulėdavo baltas kaip popierius, kitą – geltonas kaip vaškas, trečią – lyg ir geresnis, bet mažai, labai mažai terodė sveikatos. 8. Todėl per tą laiką, kurį žiūrėjau į tos moters akis (paskui jos nukrypo į Antaną), atminty šmėstelėjo labai vėsus ir labai ankstyvas rugsėjo rytas. 9. Riauka lėtai pakyla, ir girdėti, kaip traška jo sąnarių kaulai. 10. O jis vis dažniau pajusdavo baimę, tik nežinojo, kam atsitiks bloga: jam pačiam ar mergei. 11. Girdžiu sieninio laikrodžio tiksėjimą, matau vėjo plaikstomus sodo medžius, saulės užlietą kiemą su juoda rūšio anga ir prisimenu, jog išeidamas galvojau, kada mes vėl čia užsuksim. 12. Ar ne mano sielvartu svyri tu, kuprotas galulaukės beržė, ar ne iš manęs čiulpi syvus tu, rugio stiebe, ir tu, rugiagėlė, ir tu, kuklioji ramune? 13. Slinkau to žiburėlio link tarsi išvartas, dar nė pats gerai nesuprasdamas, kur einu. 14. Speigo pavakariais, išėjus kieman ar važinėjantis slidėmis, mano ausis pasiekdavo tolimas traukinuko ūktelėjimas – vienintelis gyvas garsas papilkėjusiuose nuo speigo saulėlydžio plotuose, garsas, brėžiantis kito, man nežinomo, neištirto pasaulio ribas. 15. Ilgai jis žiūrėjo į juos, ir man buvo baugu, nes ta pati negyva šviesa krito ant akmens prie tako, ant tėvo ir kaip aštrus kristalas blykčiojo tarp jo primerktų blakstienų. 16. O tėvas vaikštinėja viršuje, žvalgosi į visas puses, ilgai žiūri į krūmus, kur yra aviečių, ir retkarčiais šūkteli vaiko vardą, tačiau vėjas išdrasko skiemenis, ir tėvas šūktelėjęs praverta burna vaikščioja po kalną, o batai žliugsi lyg pripilti vandens. 17. Ir kiekvienas mano turįs teisę vadinti kvaila, patarinėti, kur man, jų supratimu, būtų geriau. 18. Abu ne iš prastų namų, o kaip jie dabar gyvena, ir apsaityti sunku. 19. Abu jie šneka apsimesdami, kad apie giminystę nieko nežino, nors pokalbio tonas toks, jog, rodos, vienas kuris ims ir pasakys: „Juk mes antros eilės pusbrolių vaikai“. 20. Keliukas suko į pačią parko glūdumą, ir visi garsai, kurie juos pasiekdavo, rodos, sklido iš kito, dar nepatirto pasaulio.

4. Pabraukite žodžius bei konstrukcijas, tinkamus vartoti pateiktuose sakiniuose. Taisyklingų variantų gali būti ne vienas.

Gal galėtum bent vieną dieną _____ ir mano vaiką.

(padaboti / pasaugoti / prižiūrėti)

Teatras jau rytoj išvyks _____.

(gastroliuoti / gastrolėms / gastroliu)

Ligonis skundėsi _____ rijimu.

(apsunkintu / pasunkėjusiu)

_____ nuo gripo, reikia gerti čiobrelių arbatą.

(Kad apsisaugojus / Kad apsisaugoti / Norint apsisaugoti / Kad apsisaugočiau / Kad apsisaugotum)

Prekės dar ir dabar _____ sandėlyje, jei nebūtų atvykusi komisija.

(gulėtų / būtų gulėjusios)

Jau daug metų ji _____.

(gyvena ant buto / nuomoja kambarį)

_____ (,) po pietų jau nebeverta ten eiti.

(matyt / tikriausiai / apskritai / aplamai / reiškiasi)

_____ čia, aš dažnokai aplankau parodas.

(atvykęs / atvykdamas / išvykęs / atvykus / atvyksiąs)

_____ prižadėjai, tai ir ištesėk.

(sykį / jei / jeigu jau)

Visi sako, kad trūksta pinigų, _____ dirbti nori ne visi.

(gi / o / bet)

Odos paviršiuje matyti _____ venos.

(išplėstos / išsiplėtusios)

Vakar kalbėjo naujasis vadovas _____ dirbti labiau susikaupus.

(ir ragino / ir paragino / raginęs / ragindamas / paraginęs)

_____ pietausime.

(netrukus / neužilgo / tuoju / greitai)

Po _____ laiko visi susirinko ir mes pradėjome diskusiją.

(nekurio / kažkiek / tam tikro / kiek / kažkiek tai / kurio / nemažo / daugybės)

3. Laidos _____ buvo be galo šmaikštus.

(šoumenas / vedėjas / vadovas / vedantysis)

_____ jį išmetė iš mokyklos.

(Dėl to / Viso to pasėkoje / Viso to išdavoje / To rezultate / To pasekmėje)

Aš skaičiau _____.

(„Hamletą“ originale / „Hamleto“ originalą / „Hamletą“ originaliai / „Hamletą“ originalu)

_____, kad a lygu b.

(Iš to išplaukia / Iš čia išplaukia / Iš čia seka / Sekanti lygybė rodo / Taigi matome / Ši lygtis įrodo)